Anul XLVIII 10 Pagini EXEMPLARUL In țară 3 lei In străinătate 6 lei 10 Pagini Nr. 136 Joi 19 Iunie 1930

ABONAMENT IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni, Lei 380 pe 6 luni, Lei 750 pe 12 luni Pe o lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

ABONAMENTE la „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" „UNIVERSUL LITERAR" ZIARUL CĂLATORIILOR Câte 220 lei în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Str. Brezoianu No. 9-11

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

TELEFON: DIRECȚIA 313/72—364/64 ADMINISTRAȚIA 313/71 SECRETARIATUL DE REDACȚIE 356/43 REDACȚIA: CORESP. CU PROVINCIA 302/98—335/31

Un Habsburg pe tronul Ungariei?

Vizita contelui Bethlen, primul ministru al Ungariei, la Londra, nu este numai o simplă vizită de curtoazie, fără nici o semnificație politică.

Unele ziare engleze afirmă, că scopul acestei vizite ar fi încheierea unui împrumut pe piața britanică; iar altele, o pun în legătură cu intenția guvernului maghiar de a readuce pe tron un membru al fostei dinastii habsburgice, decăzută din drepturile sale prin tratatele de pace.

Ziarul „Le Temps", care de obicei este bine informat, atrage atenția României asupra celor ce va trata contele Bethlen, la Londra, cu membrii guvernului și cu personalitățile politice din toate partidele britanice, în legătură cu aducerea lui Otto de Habsburg pe tronul Ungariei. Cu toată declarația făcută ziariștilor de contele Bethlen, că vizita sa, în capitala imperiului britanic, n'ar avea nici un scop politic și nici o legătură cu vre-un proect, totuși, reese cu prisosință din toate manevrele politice, interne și externe, ale statului vecin, că guvernul din Budapesta e dispus să rezolve chestiunea dinastică într'un timp foarte apropiat, — regimul actual fiind considerat drept un provizorat.

Contele Bethlen crede, că va putea obține multă bunăvoință din partea cercurilor politice britanice, în favoarea realizării acestui proect, chiar dacă, din punctul de vedere formal, nu va putea obține o aprobare, sau o încurajare directă. Pe de altă parte, el contează pe sprijinul Italiei, date fiind legăturile de alianță și numeroasele manifestații de prietenie din ultimul timp, dintre Italia și Ungaria.

Să nu uităm, că puterile europene, când sunt puse în fața unui „fapt îndeplinit", n'au obiceiul să reacționeze așa cum le-ar impune interesele lor, ci recunosc situația de fapt spre a nu crea dificultăți și noui conflicte.

Totuși, dacă în adevăr se prepară, la Budapesta, o lovitură împotriva tratatelor de pace, prin instalarea unui membru al fostei dinastii habsburgice, pe tronul Ungariei, Mica Înțelegere și toate puterile „aliate și asociate" sunt datoare să prevină, din vreme, Ungaria, că acest act constituie o violare a angajamentelor luate de ea, care va putea contribui la turburarea păcii.

Intrebat de un ziarist străin, care ar fi atitudinea guvernului român, în cazul întoarcerii arhiducelui Otto de Habsburg în Ungaria, d. Maniu, primul ministru, a răspuns că atitudinea guvernului în această privință este categorică: el a fost, este și va fi împotriva aducerii pe tronul Ungariei a unui descendent din familia Habsburg și orice încercare în acest sens va putea periclita viitorul acestui stat și pacea Europei centrale.

România și Mica Înțelegere nu pot aproba asemenea proecte aventuroase, prin care se urmărește înlăturarea tratatelor de pace aflate în vigoare.

Funcționarii statului

In sfârșit, o asociație de funcționari publici (sunt două) a început să se ridice, părăsindu-și atitudinea de resemnare, și să arate guvernului, că nu trebue să nedreptățească pe funcționarii publici.

Intr'adevăr, Asociația funcționarilor publici, în întrunirea de Duminică, s'a adresat guvernului, rugându-l să respecte legea pentru statutul funcționarilor publici și să înlăture din toate proectele de legi, dispozițiile care contravin statutului.

In faza primă a acestei guvernări, miniștrii au călcat statutul, dobândit cu numeroase lupte; au umilit pe funcționari, cari își legaseră viața de slujbe; au pensionat funcționari superiori, dovediți adevărați îndrumători de instituții; au retrogradat slujbași bătrâni, cari își cuceriseră ani cu ani titluri și grade; au fabricat legi de favorizarea unor partizani politici și au pus la cheremul unor agenți electorali, pe unii deținători de demnități în stat, recunoscuți pentru capacitatea lor de îndrumare.

Ce-a făcut guvernul Maniu cu așa zisa încadrare a funcționarilor, constitue una din cele mai nemeritate pagini, pe care a trebuit să o trăiască funcționarii.

Noi am imputat atunci funcționarilor, mai ales celor mari, că n'au susținut, cu sentimentul camaraderiei cuvenite, pe colegii lor, asupra cărora s'au năpustit miniștri, ca să facă loc partizanilor, — generații spontane de beneficiari.

Iar încurajarea unor profitori prin slujbe numeroase și salariate cât mai generos, formează capitolul al doilea al umilirii funcționarilor publici.

Iată însă, că slujbașii statului s'au hotărît să nu mai rămână încremeniți în fața pornirilor miniștrilor nesocotitori de legi și drepturi câștigate prin muncă.

Rugămintea funcționarilor trebue repetată des, cât mai des, ca să se pună capăt nerespectării drepturilor funcționarilor publici.

Ne pare rău însă, că funcționarii s'au divizat în două societăți.

B. CECROPIDE

— oxo —

Grevă contra condamnărilor la moarte in Palestina

Londra, 16 (telegr. part.). — *Comitetul executiv al arabilor din Palestina a hotărît proclamarea unei greve de protestare contra condamnării a 3 arabi implicați în turburările din anul trecut.*

Până acum, pedeapsa a 22 arabi condamnați a fost comutată în închisoare.

Executarea celor trei arabi, în favoarea cărora s'a proclamat greva de protestare, urmează să se facă mâine.

Criza universitară

— oxo —

— După demisia d-lui prof. N. Iorga din rectorat. — Tzigara Samurcaș trebue să fie exclus din invățământ! —

Demisia d-lui prof. N. Iorga, din demnitatea de rector al Universității din București, în urma achitării lui Al. Tzigara-Samurcaș de către comisia de judecată profesorală, este, de fapt, consecința lipsei de sancțiuni față de cei cari, în timpul războiului, au pactizat cu inamicul. Se știe că Al. Tzigara-Samurcaș a fost profesor suplinitor la o catedră a facultății de litere din Capitală și după ocuparea Bucureștilor de către armatele inamice, a acceptat postul de „meister prefekt" al Bucureștilor.

In această umilitoare situație de agent polițienesc german, Al. Tzigara-Samurcaș a adus prețioase servicii inamicului. Așa se explică răsplata ce a căpătat-o, din partea fostului Kaizer, Wilhelm al II-lea, după vizita ce a făcut-o imperialul personaj pe teatrul bătăliei dela Mărășești; precum și elogiile ce i le-a adus, într'un raport confidențial, șeful poliției germane al „cetății Bucureștilor" din 1917—1918.

Nu numai atât.

In memoriile lui Al. Marghiloman se spune, că trădătorul Al. Tzigara-Samurcaș uneltea, în timpul războiului, împotriva regelui Ferdinand I și a dinastiei noastre.

Reamintim, că atât în fața consiliului profesoral— atunci când fostul rector, I. Atanasiu l-a acuzat de trădare și a cerut excluderea lui din Universitate — cât și, recent, în fața justiției, cu prilejul procesului ce a avut îndrăzneala să-l intenteze ziarului „Universul", pentru pretinse calomnii, Al. Tzigara-Samurcaș a afirmat că el a fost lăsat, în teritoriul ocupat, din „înalt ordin" și în calitate de... „homo regius" a acceptat postul de „prefekt-meister"!

După încheerea păcii, în loc să sufere consecințele incalificabilei sale conduite din timpul războiului, adică să fie judecat și condamnat de tribunalele militare pentru pactizare cu inamicul, — Al. Tzigara-Samurcaș, abuzând și profitând de indulgența tuturor, a continuat să facă parte din corpul profesoral universitar și în această calitate a insultat și calomniat, atât pe fostul rector al Universității din București, regretatul I. Atanasiu, cât și pe d. prof. N. Iorga, rectorul de până eri.

Ce învățăminte poate să tragă tinerimea universitară din aceste fapte? Fostul rector, învățatul și bunul român I. Atanasiu, care a cerut excluderea lui Tzigara-Samurcaș, din Universitate, ca nedemn și trădător, a fost acoperit de insulte și calomnii de cel încărcat de păcatul trădării.

După câțiva ani, i-a venit rândul d-lui N. Iorga să fie insultat și calomniat de acelaș individ.

Cerând d. Iorga darea lui în judecata consiliului profesoral, Al. Tzigara-Samurcaș a fost... achitat!

In urma acestei uimitoare hotărîri, care constitue o primă de încurajare dată celor ce au înjosit prestigiul corpului profesoral universitar și au colaborat cu inamicul în timpul războiului, d. N. Iorga a făcut gestul ce-l impunea demnitatea sa de rector: a prezintat demisia motivată ministrului instrucției publice.

Se spune că d. ministru al instrucției publice va respinge demisia d-lui Iorga.

Dar nu aceasta este singura soluție indicată în asemenea cazuri fără precedent. Trădătorii n'au ce căuta la Universitate! Al. Tzigara-Samurcaș trebue să fie exclus din învățământ. Așa impune demnitatea noastră națională și așa se va putea menține prestigiul Universității române.

Nenorocire la o demonstrație aeriană

80 SPECTATORI RANIȚI

Paris, 16 (Rador). — Din Milano se anunță că în cursul unor demonstrații aeriene, ce au avut loc la aerodromul Cinisello, o balustradă s'a prăbușit din cauza marelui număr de spectatori. Optzeci spectatori au fost răniți. Printre răniți, doi sunt în stare gravă. Un avion a capotat la aterisaj. Pilotul a sucombat din cauza comoției suferite.

— oxo —

Tariful vamal american va provoca măsuri de represalii

Paris, 16 (Rador). — In legătură cu semnarea legii pentru revizuirea tarifelor vamale, de către d. Hoover, președintele Statelor Unite, ziarul „Echo de Paris" scrie, că față de prevederile acestei legi, trebuie să se recurgă la măsuri de represalii. Acum, când produsele industriale constituie jumătate din exportul Statelor Unite, acestea sunt vulnerabile. Ziarul amintește că fabricanții americani de automobile, au avut întrevederi spre a se aviza la măsuri care să asigure desfacerea dantelelor franceze în America. Ziarul termină cerând să se pună capăt cât de curând și definitiv organizațiilor de spionaj vamal, ce funcționează pe propriul teritoriu al Franței, și pe care francezii au avut slăbiciunea de a-l lăsa să renască acum un an.

—xox—

Față in față

La instalarea d-lui ministru Manoilescu la ministerul comunicațiilor, eternizând interimar — căci titular de minister nici chiar d. Maniu nu poate să-l facă, — d. Pan Halippa a spus: „am făcut legea drumurilor, care deschide o nouă cale în desvoltarea economică a țării" și că tendința, care a caracterizat guvernarea, a fost comercializarea.

Dar legea drumurilor s'a dovedit că a dus la desființarea drumurilor. De când se aplică legea, cu care s'a lăudat d. Halippa, — într'adevăr s'a lăudat, căci se știe că legea aceasta e opera faimosului incurcă-finanțe, — drumurile s'au transformat în orice, dar numai drumuri nu sunt.

Cât despre comercializări, li se vor vedea în curând roadele, când se va cunoaște amănunțit și documentar cum s'a procedat de pildă cu vasele de navigație a căror regie a fost trecută la ministerul industriei.

Dar până atunci, noul ministru al comunicațiilor a spus: „Știu ce trebue realizat la acest departament din imperative economice ale țării. Sunt atâtea de făcut în domeniul economic. Stagnarea, în care se află azi căile ferate și poșta, — două instituții, ce trebue să fie oglinda progresului normal al unei țări,—să ne îndemne să constituim din acest minister acel aparat viu, care să ajute pulsația producției economiei țării".

Fără îndoială, că acestea nu le-a adresat d. Manoilescu, interimarului absent d. Halippa, ci acelui ministru, care cu legile sale, cu teroarea fiscală, cu comercializările și balamucul financiar a dus la situația de azi, când atâtea trebue realizate spre a scăpa țara din marasmul compromițător.

Dar nu numai atât. Noul ministru a insistat ca poșta (unde-i Plautius Vagabondus Andronescu) și calea ferată cu contractul d-lui Vidrighin să fie ceeace trebue să fie, fiindcă nu sunt acum instituții de progres normal.

Credem că d. Manoilescu s'a gândit și la afacerea concesionării telefoanelor, fiindcă și acea afacere face parte din vârtejul concesionărilor avuției statului, fără să se țină seamă și de nevoile apărării naționale.

La instalarea noului ministru al comunicațiilor s'au pus față în față concepțiile năstrușnice târîte dela fostul ministru de finanțe prin interimarul Halippa (totdeauna interimar)și criticile ministrului titular.

Așteptăm, ca d. Manoilescu să pornească la lucru.

—x□x—

FILME

Când intră în compartiment, strâmbă din nas, așează geamantanul și se adresează singurului călător prezent:

— Ghiță Bozborescu!

Celălalt trece palma peste capul tuns numărul zero, își șterge nasul lucios și se prezintă:

— Jașko Szigeti!

— Mie nu-mi place trabucul!

— Pofteste? răspunde ungurul, neînțelegând și aplecându-se spre el.

— Nu poftesc decât un lucru, să arunci aia pe fereastră, că miroase urît și-mi face rău.

De astă dată ungurul a înțeles mai mult din gesturi decât din vorbe și a renunțat să mai sugă din micul zeppelin cu elicea de scrum și cu odoare sufocantă.

In cursul călătoriei, convorbirea se înteșește abordând toate subiectele la ordinea zilei, fiindcă nici Ghiță Bozborescu din București, nici Iașko Szigeti din Tg. Mureș nu sunt chinezi în cele ce se petrec.

Cu timpul o dau în anecdote picante, cele mai prielnice pentru scurtarea drumului, și ceva mai încolo încep să se înțepe cu aluzii și ironii, ca să mai treacă vremea.

— No, zice Szigeti radios, știi ce am visat la mine nopte trecute?

— Ce-ai visat?

— O să rizi.

— Ia să vedem.

— La mine visat că Romulus și Remus, care suge la Lupoaica dela Sfântul Gheorghe, schimbat în Atila și Arpad!

Și ungurul face haz clipind din ochi.

Ghiță Bozborescu trage perna sub el, se apropie de Szigeti și răspunde:

— Dar nu știi ce-am visat eu astă noapte!

— Nu!

— Am visat că Lupoaica dela Sfântul Gheorghe se transformase în lup!

Ungurul s'a încrețit, și-a mușcat limba, l-a apucat tusea și a ieșit pe sală, să se consoleze cu trabucul.

Don José

Generalul Gouraud în Capitală

Generalul Gouraud la mormântul Eroului necunoscut, pe care a depus „Palmele de bronz"

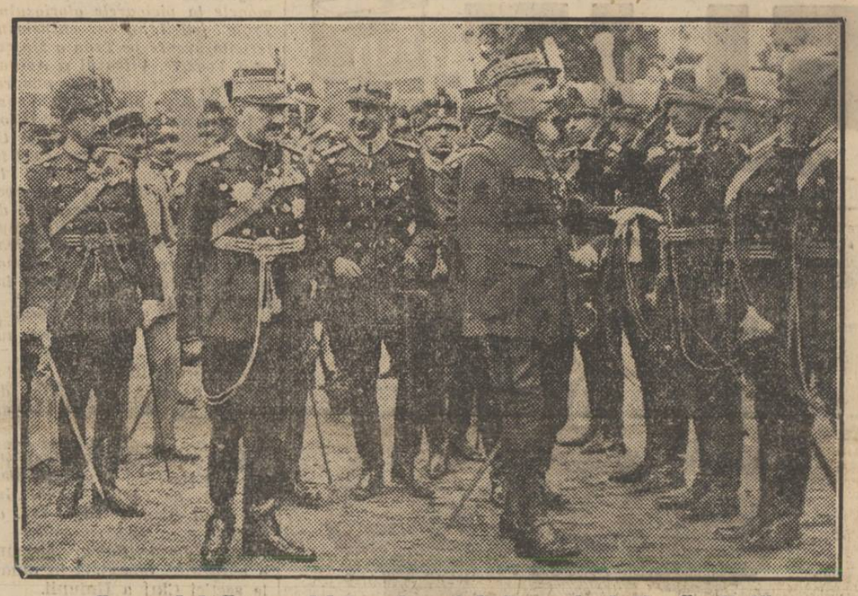

Generalul Gouraud la regimentul de roșiori din Capitală

Amintirile unui diplomat sovietic

de G. Bessedowsky

fost însărcinat de afaceri și prim consilier de ambasadă al U. P. S. S. la Paris.

— o —

VIII. - Asasinarea familiei țarului Nicolae

In ajunul anului nou 1925, Voikov organizase o serată dansantă pentru colaboratorii săi. Sa început cu o masă cu vinuri din belșug. Voikov care băuse mai mult ca de obicei începu să simtă efectele alcoolului. Retrăgându-se în biuroul său s'a apucat să golească toate sticlele de cognac și de licheururi ce se aflau îngrămădite acolo.

La ora 1 și jumătate dimineața, am intrat la el, căci primisem o telegramă cifrată urgentă. Voicov ședea pe un divan, cu fața pământie, cu ochii roși. Nu mă asculta. Ținea în mână un inel cu un rubin mare. Observând privirea pe care o aruncasem inelului, Voicov mă privi îndobitocit și-mi spuse:

„Acest inel nu-i al meu. L'am luat la Ecaterinburg, în casa Ipatiev după executarea familiei țarului".

MI-am încordat atenția. Până la plecarea mea în străinătate, n'am părăsit niciodată Ucraina, adică mă aflam totdeauna la mai multe mii de kilometri de Ecaterinburg; dar știam că exista o hotărîre a biuroului politic interzicând persoanelor cari au participat la tragedie să scrie memorii sau să povestească ceva.

M'am adresat lui Voicov rugându-l să-mi precizeze câte-va amănunte. Mai întâi a refuzat, apoi luând un aer tainic consimți. M'a prevenit că această convorbire trebuia să rămână strict confidențială, căci sem nase un angajament prin care se obliga să nu spună nimic.

STUDIEREA PLANULUI DE EXECUȚIE

— „Știi, îmi spuse, că bruta aceasta de Yurovsky (nu putea să-l sufere) a început să-și scrie memoriile. Biuroul politic a aflat aceasta și l-a chemat ordonându-i să ardă imediat manuscrisul. In vremea aceea, biuroul politic a votat o hotărîre interzicând să se publice momorii privitoare la asasinarea țarului. Aceasta era și firesc, căci Yurovsky s'a comportat foarte prost și execuția a fost o adevărată rușine, un măcel.

„Chestiunea executării Romanovilor a fost pusă în studiu de sovietul regiunii din Ural după dorința membrilor săi. Făceam parte din el în calitate de comisar al aprovizionării. Acest soviet cerea stăruitor la Moscova ca țarul să fie împușcat și arăta că muncitorii din Ural erau foarte nemulțumiți de autorități. Țarul trăia la Ecaterinburg „ca într'o viligiatură". Moscova nu-și dădea asentimentul, căci se socotea că Țarul va face obiectul unui schimb cu Germania.

Se voia pur și simplu ca țarul să fie vândut germanilor în schimbul unei bune compensații. Se spera mai ales, că Germania, spre a dobândi familia imperială va consimți la o mare reducere a celor 750 milioane ruble aur cari fuseseră impuse ca contribuție de tratatul dela Brest-Litovsk. Acest paragraf al contribuției ce urma să fie plătită Germaniei era partea cea mai neplăcută a tratatului. Se aflau deasemenea câțiva membri ai comitetului central — dintre cari și Lenin, — cari se opuneau la asasinarea Țarului din considerații de principii. Socoteau că nu puteau fi împușcați copiii. Lenin arăta că marea revoluție franceză executase pe rege și regină, dar cruțase pe moștenitorul tronului. Se vorbea deasemenea de impresia defavorabilă pentru soviete pe care ar putea s'o producă în străinătate știrea execuției copiilor.

CONSILIUL DIN URAL

„Dar consiliul din Ural și comitetul comunist din Ural continuau să ceară moartea. Eu, — Voicov făcu un gest mare teatral, — eram unul din partizanii cei mai înverșunați ai acestei măsuri. O revoluție trebue să fie crudă față de suveranii detronați, altfel riscă să nu mai fie populară în massele poporului. Trebue mai ales să se bazeze pe massele muncitoare din Ural însuflețite de un puternic spirit revoluționar.

„Comitetul din Ural al partidului comunist a votat definitiv moartea la 6 Iulie 1918. Nici unul din membrii săi nu a votat contra. Moartea a fost votată pentru toată familia și mai mulți comuniști influenți au fost însărcinați ca Moscova să ratifice această hotărîre. Doi tovarăși originali din Ural, Sverdlov și Krestinsky (în prezent ambasador la Berlin) ne-au ajutat mult în această misiune, întreținând relațiuni continue cu oamenii din Ural și ne-au fost cei mai buni avocați. Misiunea lor n'a fost ușoară, căci o parte a membrilor comitetului central, stăruia să spună că Romanovii erau un bun „atout" în mâinile noastre în jocul nostru cu Germania. Trebuia să fi epuizat toate soluțiile ca să alungăm acest „atout". Oamenii din Ural au recurs atunci la ultimele mijloace. Au anunțat că nu era cu putință să se garanteze siguranța Romanovilor, căci cehoslovacii vor sfârși prin a-i luă în marșul lor spre Ural. Acest din urmă argument a sfârșit prin a convinge toată lumea, căci toată lumea se temea ca Romanovii să nu cadă în mâinile Inteligerii. Soarta Țarului fu astfel hotărîtă în acelaș timp cu aceea a întregii familii.

CUM SE VA PROCEDA

„Aflând că lucrul acesta era ratificat (Golostcekin a adus știrea din Moscova), Beloborodov puse la ordinea zilei chestiunea de a ști în ce fel se va proceda la execuție. Comitetul central prevenise comitetul din Ecaterinburg că faptul trebuia cu orice preț să fie ascuns germanilor, căci aceștia continuau să ceară cu insistență să li se dea țarina, moștenitorul tronului și marile ducese. Beloborodov a propus următorul plan: o simulare a răpirii întregii familii care va fi dusă într'o pădure un-

Continuare în pag. 2-a

I. P. S. Mitropolitul Gurie și intregul sobor al mitropoliei din Chișinău ieșiți intru intâmpinarea ateneului popular „Tătărași", cu prilejul celei de a doua escursiuni-pelerinaj dealungul Basarabiei.

(Vezi darea de seamă în corpul ziarului).